

В.Л. КОСОЛАПОВ, В.Є. КОЛОСОВ, В.О. КОВТУН, В.В. КОЗЛОВ, Н.П. ПЕТРУК

ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДТРИМКИ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ НА ДЕРЖАВНОМУ РІВНІ

Abstract: *One of the most important directions of computer technology using – systems of supporting of taking decisions (SSTD), information-analytical, forecasting technologies and others is analyzed in the paper. Searching of directions of the development of the information-analytical technologies as a tool of supporting systems of taking decisions on the state level is analyzed on the base of the modern state of the problem. The main principles of their functioning and the possibilities of using, creating in Ukraine the modern market of intellectual property, the component part of which is development and implementation in practice the state automated system of calculation and control of intellectual property using. There are presented the priority directions concerning arrangement of integral and effective system of the state regulation of the rights on the objects of the intellectual property in Ukraine.*

Key words: *intellectual property, intellectual systems, state.*

Анотація: *У статті аналізується один із важливих напрямків застосування комп'ютерних технологій – системи підтримки прийняття рішень (СППР), інформаційно-аналітичні, прогнозні технології та ін. Дослідження напрямків розвитку інформаційно-аналітичних технологій як інструменту забезпечення систем підтримки прийняття рішень на державному рівні проаналізовано на основі сучасного стану проблеми, розглядаються основні засади їх функціонування та можливість їх використання. Створення в Україні сучасного ринку інтелектуальної власності, невід'ємною складовою частиною якої є розробка і впровадження у практичну діяльність державної автоматизованої системи обліку і контролю використання об'єктів інтелектуальної власності. Представлені пріоритетні напрями щодо розбудови цілісної та ефективної системи державного регулювання правами на об'єкти інтелектуальної власності в Україні.*

Ключові слова: *інтелектуальна власність, інтелектуальні системи, держава.*

Аннотация: *В статье анализируется одно из самых важных направлений применения компьютерных технологий – системы поддержки принятия решений (СППР), информационно-аналитические, прогнозные технологии и др. Исследование направлений развития информационно-аналитических технологий как инструмента обеспечения систем поддержки принятия решений на государственном уровне проанализировано на основе современного состояния проблемы, рассматриваются основные принципы их функционирования и возможности использования. Создание в Украине современного рынка интеллектуальной собственности, составной частью которой есть разработка и внедрение в практическую деятельность государственной автоматизированной системы учета и контроля использования объектов интеллектуальной собственности. Представлены приоритетные направления относительно устройства целостной и эффективной системы государственного регулирования правами на объекты интеллектуальной собственности в Украине.*

Ключевые слова: *интеллектуальная собственность, интеллектуальные системы, государство.*

1. Вступ

Одним з найбільш важливих напрямків застосування комп'ютерних технологій є системи підтримки прийняття рішень (СППР), інформаційно-аналітичні, прогнозні технології, моделювання і керування складними комплексами й процесами. Зараз активно розробляються теоретичні засади створення систем підтримки прийняття рішень для моделювання, прогнозування і передбачення екологічних, соціально-економічних та інших процесів та явищ.

Перехід до ринкової економіки, неоднозначне тлумачення законодавчих актів, що приймаються, соціальна напруга, швидкоплинність зовнішньої та внутрішньої економічних ситуацій в Україні роблять актуальним питання створення для структур державної влади України сучасних багаторівневих систем підтримки прийняття рішень. Практична реалізація цього завдання потребує проведення комплексу фундаментальних досліджень, що стосуються розвитку, адаптації й впровадження інформаційних та інформаційно-аналітичних технологій ситуаційного управління, методології побудови концептуальних інформаційних моделей, методик ефективного використання мовних засобів та ін. Актуальна роль впливу інформаційного та прогнозного забезпечення на концептуальну структуру рішень, які приймаються на державному рівні, а також програмно-

технологічної бази сучасних систем менеджменту, що дозволяє використовувати нові методи й технології моделювання, аналізу, прогнозу та передбачення соціально-економічних ситуацій в складних системах соціуму.

2. Основні засади та напрямки розвитку інформаційно-аналітичних технологій як інструменту підтримки та забезпечення систем підтримки прийняття рішень на державному рівні

У новому тисячолітті питання створення ефективної та дійової економічної стратегії нашої держави загострюють необхідність підготовки довгострокових програм соціально-економічного розвитку і супутних планів комплексних заходів з проблем, пов'язаних з організаційним, інформаційним, статистичним, ресурсним і правовим забезпеченням. Основа такого завдання – це формування економічних механізмів регулювання взаємоузгодженості перспективних програм щодо тенденцій глобалізації економіки, відкритості і конкурентоздатності на світовому ринку наукоємного товару, інтенсифікація сфер інформаційних технологій, узагальнення передових знань.

Впровадження сучасних інформаційних систем розглядають як інженерний, консультаційний та експертний процес, який передбачає узгоджені дії постачальника інформаційної системи та її споживача, спрямовані на введення системи у промислову експлуатацію. Саме з цією метою, наприклад, Національною науковою радою США ініційовано розробку системи постійних консультувань і аналізу для управлінських структур усіх рівнів щодо вирішення гострих проблем сьогодення, які базуються на наукових дослідженнях і прогнозах: клонування живих організмів, створення протиракетних систем, вирішення проблем глобального потепління, оптимальний і ефективний розподіл асигнувань від федерального бюджету на перспективні НДДКР та далекосяжні розробки тощо.

Наприклад, у Російській Федерації (РФ) нині гостро постало питання удосконалення механізму управління розвитком пріоритетних напрямів науково-технічної діяльності як одного з елементів єдиної державної системи. Створюється цілісна концептуальна база методологічних принципів з метою відтворення організаційно-економічного середовища з метою забезпечення інтенсифікування конкретних прерогатив. Головним аспектом координації дій є інформаційно-технологічна складова. Проте складність тут полягає в тому, щоб надати обліковій та плановій політиці і структурі керування такого виду, якого вимагає система для стабільної й ефективної роботи. Керуюча і керована системи мають відповідати одна одній. Це вимагає від замовника практичних кроків, які б довели, що він насправді прагне змінити своє відношення до ведення діяльності. Автоматизація, яка не враховує принципів дійсності, тільки закріплює неоптимальні бізнес-процеси, а, отже, є неефективною.

Впровадження корпоративних інформаційних систем містить у собі виклик керівникам різних рівнів управління. Зростання поінформованості зводить до мінімуму невизначеність у прийнятті управлінських рішень керівниками усіх рівнів. На перший план виходять компетентність і відповідальність. Що стосується успіху впровадження з погляду тих, хто його здійснює, то він залежить від ступеня розуміння специфіки конкретного підприємства.

Системні інтегратори та розробники СППР повинні не тільки знати теорію й практику облікової і планової діяльності, але й уміти "розпізнавати" ситуації, пов'язані зі структурною реорганізацією і можливими конфліктами, бути готовими до їх запобігання. Така концепція передбачає взаємодію людського інтелекту зі знаннями у сфері економічних теорій, фінансових і виробничих процесів, сучасних інформаційних технологій, соціальної психології.

Тому важливими на сьогодні є не тільки практичні шляхи вирішення проблеми, але й надійне прогнозування у цьому напрямі. Це можна проілюструвати на прикладі того, яке місце займають дані процеси в Росії, а саме інформаційні технології у виробництві, наприклад, у військово–промисловому комплексі. Так, у цій країні у найближчі роки заплановано створити умови для концентрації капіталовкладень на пріоритетах структурних перетворень, ввести нормативне лімітування бюджетних коштів для фінансування федеральних цільових програм, їх попереднє інвестиційне забезпечення. Конкурсність, підсилення відповідальності розробника програми за рівень наукового обґрунтування її економічної ризикованості, кооперація для вирішення соціально–економічних проблем при максимальному залученні потенціалу науки у промисловість набувають актуального змісту.

З цією метою у РФ в останні роки започатковано орієнтування на створення ситуаційних центрів стратегічного управління та планування [1, 2]. Це дає можливість візуалізувати великі обсяги інформації у графічному поданні для підготовки важливих управлінських рішень в усіх ланках державного управління. Велике значення приділяється створенню в таких центрах єдиного термінологічного поля. За цим мають формуватися теоретико-методологічні основи для науково аргументованого оцінювання інвестиційного забезпечення фундаментальної науки за системою експертних економічних рекомендацій. Центральною складовою такої комплексної системи є віртуальне інтелектуальне середовище, яке є комплексом взаємозалежних структурованих понятійно-змістовних об'єктів у певній сфері знань, що важливо для оптимізації вартості НДДКР, включаючи структурно-логістичний аспект.

Критерію "вартість–ефективність" у цьому випадку мають відповідати потенційні резерви: нематеріальні основні виробничі фонди науки, здатні виділити конкретний науковий об'єкт і оцінити його перспективність.

Економічне становище підприємств російського Військово-промислового комплексу (ВПК) зараз різко змінилося. Якщо раніше вони існували при повній державній захищеності, то тепер, у ринкових умовах, вони змушені змінювати пріоритети своєї діяльності. У свою чергу, повинні різко змінитися і завдання, що постають перед управлінським персоналом підприємств, і методи їх вирішення. Ефективне керування виробничими процесами в умовах конкуренції – ось на що спрямовані сьогодні зусилля підприємств російського ВПК. Отримати прибуток, розширити позиції на ринку – це основні цілі будь-якого виробництва, які диктують підприємствам необхідність застосування сучасної стратегії керування, впровадження нових технологічних рішень та менеджменту.

Одна з головних передумов успіху на ринку відповідних послуг – це постійна боротьба за зниження виробничих витрат. Проте навіть саме завдання визначення собівартості продукції на більшості російських підприємств не вирішене. Зниженню витрат сприяє скорочення термінів

підготовки виробництва продукції і самого виробничого циклу. Необхідною умовою залишається також якість виробництва: вона повинна відповідати сучасним вимогам, допускам тощо.

Важливим залишається і впровадження сучасних методів фінансового і виробничого обліку, управлінського рішення. Необхідність швидкого й адекватного реагування на зміну зовнішніх умов вимагає не тільки керування підприємством у реальному масштабі часу з мінімізацією присутності фактора помилки, але й досить надійних методів прогнозування та передбачення небажаних ситуацій. Усі ці завдання вирішуються шляхом впровадження у виробництво та управлінську діяльність сучасних інформаційних та автоматизованих систем менеджменту, які відповідають специфічним умовам конкретного виробництва й управлінського апарата, а також завданням, що розв'язуються.

Так, у Південній Кореї в останній період часу інноваційні системи окреслюють межі, в яких визначаються відмінності у процесі оновлення технологій на підприємствах, у фірмах, у різних секторах індустрії як на локальному, так і регіональному, національному і міжнародному рівнях, з метою сприяння оновленню технологій задля підвищення конкурентоздатності на світовому ринку виробленої високотехнологічної продукції, кадрового насичення створюваних інфраструктур. Особливість управління у цій сфері визначається використанням таких управлінських систем, які працюють на низових рівнях економіки і забезпечують єдине за формою прогнозування і впровадження нової технології через аналіз і управлінське рішення, які базуються на захисті національних інтересів і підтримуються урядом країни на вищому рівні представництва.

Системи інтегрованого керування націлені на всебічну, ефективну й оперативну допомогу керівництву у фінансовій та виробничій сферах. Орієнтація виробництва і управління на автоматизацію окремих робочих місць і ізольованих виробничих процесів має змінитися в бік впровадження комплексних рішень, які пропонують інтегровані інформаційно-керуючі системи. Вони включають комплекс функцій для керування бізнес-процесами підприємства: маркетингу, продаж, постачання, фінансового забезпечення тощо.

Якщо діяльність підприємства являє собою комбінацію усіх цих варіантів, за допомогою системи можна забезпечити підтримку усіх режимів у рамках єдиної системи. Впровадження такої системи допомагає управлінському персоналу оперативно та ефективно керувати всім підприємством, сприяє зниженню виробничих витрат. Особливе значення при цьому приділяється процесу об'єднання систем автоматизованого обліку і контролю із системами керування підприємством для забезпечення єдиного інформаційного простору і мінімізації часу впровадження нової продукції у виробництво.

Такі продукти задовольняють вимогам ІТ сервіс-менеджменту в розподіленій комп'ютерній мережі та, як показує аналіз, розвиваються у новому перспективному напрямку – “Керування наданням послуг щодо інформаційних технологій (ІТ-послуг) чи ІТ сервіс-менеджмент”. У тій мірі, в якій бізнес стає все більш залежним від технології, збільшується і необхідність спільної роботи бізнесу та ІТ-організації.

Новітній інформаційно-аналітичний підхід дозволяє чітко визначити необхідний рівень ІТ-підтримки для кінцевих бізнес-підрозділів і надавати ІТ-послуги в чіткій відповідності з висунутими вимогами. Концепція ІТ сервіс-менеджменту встановлює систему показників, що характеризують

рівень наданих ІТ–послуг. Таке сімейство рішень є основою у стратегії ІТ сервіс–менеджменту, створює сильну технологічну базу, яка надає як високу швидкість окупності засобів, вкладених у ІТ, так і можливість об'єктивного виміру показників успішної роботи ІТ–департаменту.

Як показує статистика, “бізнес по–старому” уже не є робочою формулою для більшості компаній у сучасних умовах. Інформаційні технології впроваджено в усі аспекти діяльності кожної організації, відомства, що приводить до оптимізації більшості процесів і надає зовсім нові можливості для виходу на ринок.

Підхід, що базується на потребах сфери бізнесу, допомагає ІТ–організаціям у наданні послуг у відповідності із заздалегідь визначеним рівнем якості сервісу і витрат на його реалізацію. Заснований на чітко регламентованій системі стандартів, які прийняті з урахуванням практичного застосування й аналізу передового досвіду та спрямовані на створення методології процесу успішного впровадження ІТ менеджменту, даний підхід охоплює використання людських ресурсів, процесів і технологій.

Основою програми менеджменту ІТ–сервісу є глобальний пакет рішень для менеджменту корпоративних комп'ютерних ресурсів і мереж, який охоплює всі три найважливіших сфери ІТ сервіс–менеджменту:

- 1) зобов'язання (визначення послуг, що надаються ІТ–департаментом для різних підрозділів компанії й узгодження вимог до них);
- 2) розгортання (розробка плану надання ІТ–послуг відповідно до заданих рівнів ІТ–підтримки);
- 3) експлуатація (надання ІТ–послуг підрозділам організації у відповідності із заданими рівнями ІТ–підтримки).

Бізнес–рішення на основі такого підходу допомагають орієнтуватися у швидких змінах, що відбуваються зараз в ІТ–середовищі, і взяти ситуацію під контроль найбільш прагматичним та економічним способом. Така гнучкість дозволяє ІТ–відділу захистити інвестиції й успішно втілювати стратегію ІТ сервіс–менеджменту в тісній координації з бізнес–підрозділами організації. Це перспективне рішення для мережного менеджменту надає можливість як стисло, так і повномасштабного огляду мережних пристроїв і їхнього статусу.

Централізоване сховище даних системи дозволяє фахівцям виконувати складний аналіз тенденцій, використовуючи стандартні інструменти одержання інформації і складання звітності.

Незважаючи на очевидні плюси, стрімкий розвиток інформаційних технологій породжує ряд проблем. З одного боку, їх упровадження відкриває нові перспективи – їм надається провідна роль у ключових бізнес–сервісах майбутнього, з іншого – вони досить складні, а їхнє використання здається недоцільно дорогим. Проте для того, щоб організація могла підтримувати гідний конкурентний рівень, їй варто скористатися даними технологіями, а отже роль ІТ–організації в цих умовах постійно змінюється і трансформується.

Узагальнення інформації шляхом використання інтелектуальних методів та технологій СППР дозволяє проводити аналіз даних і за його результатами приймати мотивовані рішення та робити довготривалі прогнози. В умовах широкого розгортання робіт по створенню інформаційного комплексу моніторингу складних об'єктів різних рівнів комплексних систем однією з найважливіших

проблем, що вимагає невідкладного рішення, є розробка принципів визначення міри економічної доцільності та ефективності їх створення. Такою мірою, яка найбільш повно і всебічно характеризує виконання системою свого призначення, є економічна ефективність, яка повинна розглядатися як основний критерій доцільності і необхідності створення тієї або іншої інформаційної моделі системи управління та її живлення.

За допомогою цього критерію може бути оцінене виконання інформаційним комплексом моніторингу свого основного призначення – мінімізації функції витрат на об'єкті управління внаслідок поліпшення якості управління та його наукової обґрунтованості. У цьому випадку інформаційний комплекс моніторингу СППР цілком правомірно розглядати як підсистему в рамках динамічної системи, що відноситься до класу інформаційно-комп'ютерних систем, яким властиві процеси інтелектуальної переробки інформації і які характеризуються рядом певних властивостей. Основними з таких властивостей є відносна відособленість, інформаційність, спостережливість, складність, подільність, динамічність, стійкість і т.п.

Багатогранність функцій, що виконуються інформаційним комплексом моніторингу СППР, велика кількість вхідних елементів і підсистем, складність внутрішніх і зовнішніх зв'язків і взаємозв'язків, багатоплановість алгоритмів, що реалізуються ним, переробка інформації у відносно короткі терміни, насиченість різними технічними засобами тощо зумовлюють необхідність розглядати принципи визначення ефективності інформаційного комплексу моніторингу складних об'єктів різних рівнів комплексних систем з позицій системного підходу.

При цих умовах показники ефективності набувають системного характеру і є складною функцією від великої кількості чинників. Серед них істотний вплив на функціонування інформаційного комплексу моніторингу складних об'єктів різних рівнів комплексних систем має надійність, оперативність і оптимальність окремих складових і системи загалом, його структура, характер взаємодії із зовнішніми чинниками, узгодженість функціонування підсистем і змістовні характеристики потоків інформації, міра досконалості технологічного процесу обробки інформації в системі, склад і завантаження технічних засобів, складність алгоритмів і програм, що реалізуються в системі, кваліфікація кадрів тощо. Причому, відносна міра впливу цих чинників неоднакова для інформаційного комплексу моніторингу складних об'єктів різних рівнів комплексних систем.

Для того, щоб ефективність найбільш повно і всебічно характеризувала якість виконання системою своїх функцій, вона повинна враховувати основні особливості і властивості систем, обов'язковими складовими елементами яких є фактор присутності людини, а також специфіку їх функціонування в умовах взаємодії із зовнішнім середовищем.

Специфічною особливістю інформаційного комплексу моніторингу складних об'єктів різних рівнів комплексних систем, як стійкої підсистеми сфери управління, є те, що він позитивним чином впливає не тільки на сферу управління, але і на інші сфери суспільного життя держави. Створення і впровадження інформаційного комплексу моніторингу складних об'єктів різних рівнів комплексних систем призводить не тільки до збільшення продуктивності праці працівників управління і зниження трудомісткості й вартості переробки інформації у системі, але головним чином забезпечує можливість значного підвищення якості і наукової обґрунтованості управління на всіх рівнях

державного управління. Це досягається за рахунок збільшення надійності, оперативності і оптимальності управління, оскільки з'являється реальна можливість прискорити процеси переробки інформації в СППР, упорядкувати інформаційні потоки, підвищити достовірність і точність інформації, скоротити терміни її отримання й обробки.

Все це, у свою чергу, позитивно впливає на різні показники діяльності керованого об'єкта, зокрема, у сфері управління. Таким чином, створення і впровадження інформаційного комплексу моніторингу СППР повинні розглядатися не як самоціль для зниження трудомісткості і вартості управління, а як дійовий засіб підвищення ефективності суспільного виробництва на засадах збалансованої інноваційно-інвестиційної політики, його розвитку на основі поліпшення якості управління шляхом вдосконалення методів, форм, засобів і наукової обґрунтованості, запровадженням автоматизованих систем керування складних об'єктів різних рівнів комплексних систем.

Економічна ефективність від впровадження інформаційного комплексу моніторингу складних об'єктів різних рівнів комплексних систем є складовою частиною загальної ефективності суспільного виробництва.

Аналіз впливу різних чинників на якість функціонування систем показує, що багатогранність і універсальність впливу інформації на їх ефективність дозволяє розглядати її як узагальнюючий аргумент ефективності. Причому, ефективність системи є функцією не тільки зміни кількості інформації в ній, але залежить і від якості інформації, що вводиться в систему. Це пов'язано з тим, що у великих і складних людино-машинних системах типу автоматизованих систем підтримки прийняття рішень та керування у сфері управління й використання складних об'єктів різних рівнів комплексних систем, в яких домінуюча роль у виконанні основних функцій управління – функції прийняття рішення залишається за людиною, раціональне розв'язання питань системи людина–машина має важливе значення і значною мірою визначає ефективність таких систем.

Якщо велика і складна система, поведінка якої характеризується прагненням до певної мети і ця система сприймає деякий об'єм повідомлень за каналами моніторингу, то траєкторія її руху до поставленої мети залежить не тільки від кількості, але й від якості інформації. А тому тільки при певному поєднанні цих компонентів система може прийти до поставленої мети з найменшими витратами ресурсів і в найкоротший термін.

Цей висновок витікає і з аналізу нерівномірного впливу на ефективність системи різних задач, що вирішуються інформаційним комплексом моніторингу, а також виходячи з того, що різні функціональні підсистеми інформаційного комплексу моніторингу складних об'єктів різних рівнів комплексних систем по-різному впливають на зменшення міри невизначеності й ефективності системи. Разом з тим, пряма оцінка змістовної сторони інформації з урахуванням усіх чинників, які впливають на неї, а також кількісна оцінка впливу цих чинників є справою дуже важливою і практично поки що невирішеною.

Основне завдання АСУ нового покоління в галузі менеджменту складних соціальних об'єктів різних рівнів комплексних систем – це досягнення системою функції активно допомагати користувачеві знаходити та породжувати нові знання у сфері управління складних об'єктів різних рівнів комплексних систем та прийняття відповідних рішень на державному рівні. Принципова

функціонально-організаційна структура блоку обробки інноваційної інформації на прикладі автоматизованої системи обліку і контролю використання інтелектуальної власності (АСОК ВІВ) представлена на рис. 1.

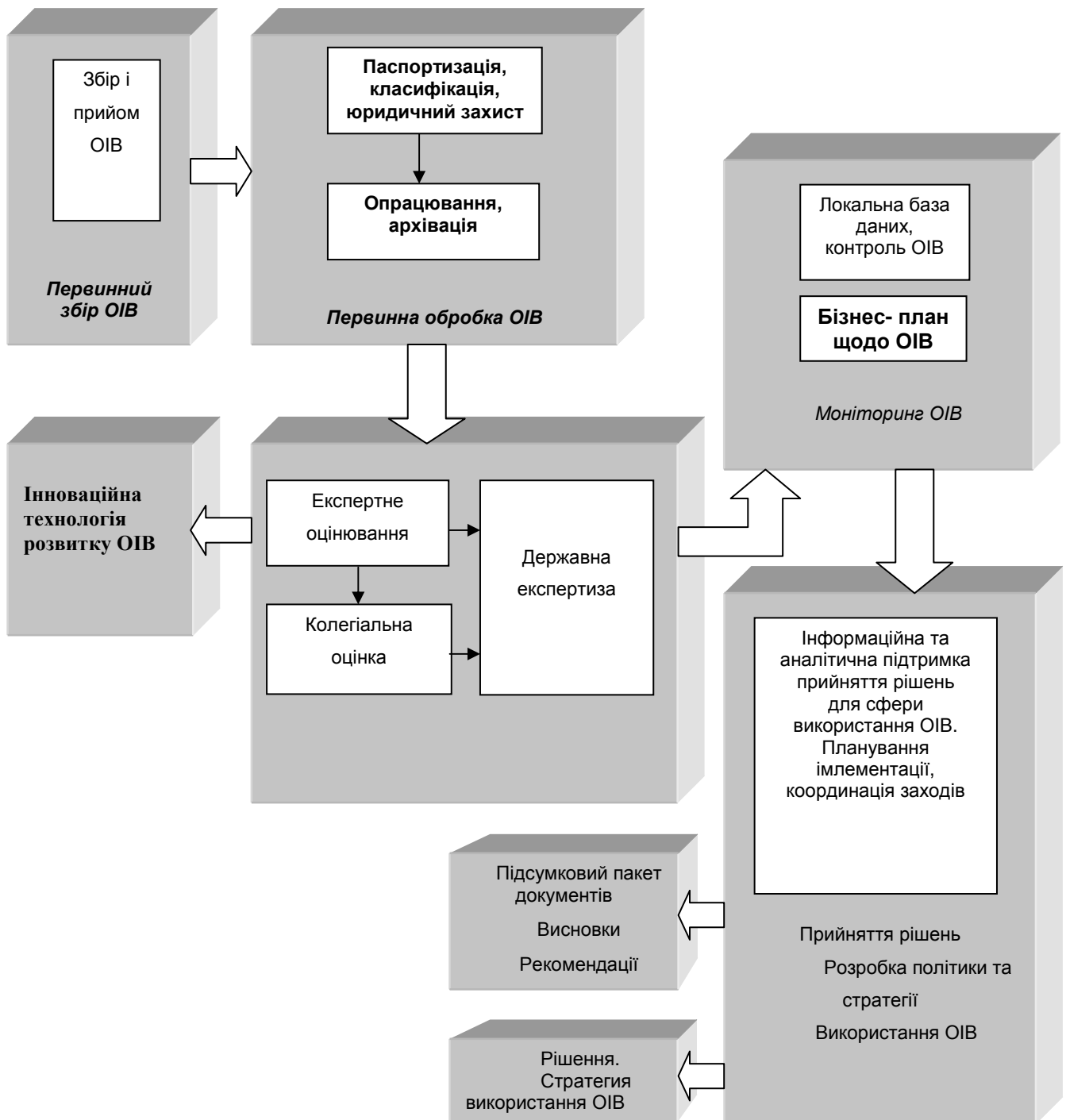

Рис. 1. Принципова функціонально-організаційна структура блоку обробки інноваційної інформації в АСОК ВІВ

Кінцевою метою використання інформаційних ресурсів на всіх рівнях організаційної інфраструктури суспільства, як правило, є прийняття рішення. Такі проблеми є нагальними у тих сферах суспільної діяльності, де задачі управління, прогнозування, передбачення слабоструктуровані або загальна їх формалізація на сьогоdnішньому етапі розвитку науки неможлива. До цього класу можна віднести системи управління великими корпораціями, відомствами, міністерствами, державою.

Для рішення питань автоматизації управління для систем такого класу була розроблена вперше в Україні технологія ситуаційного керування (Ситуаційні центри – СЦ) [3–5]. Зараз постає завдання створення однієї із важливих складових мережі СЦ в Україні – державної автоматизованої системи обліку і контролю використання об'єктів інтелектуальної власності, яка має забезпечити умови для підвищення ефективності використання інтелектуальних ресурсів нації, формування та розвитку інтелектуальної власності, надання правовласникам державних гарантій щодо захисту їх прав, нарощування та підвищення якості сукупного наукового потенціалу як головного фактору інноваційного розвитку країни, забезпечення підтримки прийняття рішень на державному рівні у цій сфері [6–7].

Розробка і впровадження у практичну діяльність державної автоматизованої системи обліку і контролю використання об'єктів інтелектуальної власності є невід'ємною складовою частиною створення в Україні сучасного ринку інтелектуальної власності, що є надзвичайно важливою проблемою сьогоdnення. Пов'язано це, у першу чергу, з тим, що інтелектуальна власність формує досить специфічний сегмент ринку, основи функціонування і розвитку якого в Україні вже є, і, безперечно, у недалекому майбутньому він буде розширюватись і посідатиме важливе місце у загальнонаціональному ринку товарів і послуг.

3. Висновки

Таким чином, сьогоdnі нагальним завданням щодо створення галузевої інформаційно-аналітичної технології в рамках державної мережі СЦ є розбудова цілісної та ефективної системи державного регулювання правами на об'єкти інтелектуальної власності в Україні у таких пріоритетних напрямках:

1. Забезпечення міжнародно-правових норм:

– завершення процесу прийняття законодавчих актів (включаючи внесення змін і доповнень), які привели б українське законодавство у відповідність до вимог Угоди ТРІПС (торговельні аспекти прав інтелектуальної власності), що є однією з ключових умов вступу України до СОТ;

– підготовка переліку доповнень до чинної програми інтеграції України до ЄС – в частині уточнення інституційних і фінансових ресурсів, необхідних для реалізації заходів з охорони інтелектуальної власності;

– аналіз питання щодо доцільності приєднання України до ряду конвенцій, а саме: Локарнської угоди про Міжнародну класифікацію промислових зразків 1968 р.; Страсбурзької угоди про міжнародну патентну класифікацію 1971 р.; Євразійської патентної конвенції 1994 р. тощо;

– опрацювання питання про доцільність розробки довгострокової програми співробітництва з Європейським патентним відомством та Відомством з гармонізації на внутрішньому ринку (товарні знаки ЄС);

– розробка комплексу заходів адаптації національної патентної системи до параметрів європейської патентної системи та європейської системи товарних знаків;

– на основі активної участі в роботі, яку веде ВОІВ з питань охорони інтелектуальної власності в мережі Інтернет, внесення коректив до Програми розвитку державної системи охорони інтелектуальної власності в Україні, спрямованих на підготовку нормативно-правових актів у цій сфері та гармонізації її з європейськими аналогами.

2. Забезпечення розвитку національного правового поля:

– прискорення роботи по створенню в Україні Патентного суду як органу спеціальної компетенції, уповноваженого розглядати спірні питання у сфері інтелектуальної власності в порядку адміністративного судочинства;

– підготовка законопроектів правової охорони раціоналізаторських пропозицій, трансферу технологій (включаючи регулювання питань патентування винаходів за кордоном, питання передачі технологій при виїзді фізичних осіб за кордон);

– впровадження системи економічних стимулів комерціалізації запатентованих науково-технічних досягнень;

– створення фінансових механізмів (у тому числі альтернативних державним) сприяння патентуванню українських винаходів за кордоном, передбачаючи часткову участь у цих заходах Державного бюджету в рамках окремої статті.

3. Розвиток інфраструктури у сфері інтелектуальної власності та забезпечення моніторингу об'єктів інтелектуальної власності:

– вжиття заходів щодо впровадження новітніх інформаційних технологій у систему охорони інтелектуальної власності в Україні, зокрема, стосовно патентної бібліотеки громадського користування;

– прийняття рішення на державному рівні управління щодо створення централізованого комп'ютерного банку даних об'єктів інтелектуальної власності;

– проведення інвентаризації винаходів колишнього СРСР з грифами "ДСК" і таємних, що належать українським заявникам, з метою розсекречування, зняття грифу "ДСК", перетворення їх у патенти України для подальшого використання у господарстві, трансферу технологій;

– впровадження заходів щодо розширення мережі регіональних організацій з надання широкого комплексу послуг у сфері охорони інтелектуальної власності та патентної охорони.

Ефективність діяльності запроваджуваної в державі системи охорони інтелектуальної власності, створення інформаційно-аналітичних систем обліку і контролю використання інтелектуальної власності на базі прогресивних інформаційних технологій значною мірою залежать від подальшого розвитку її складових: рівня відповідності вітчизняного законодавства міжнародним стандартам у цій сфері; стану розвитку державних установ регулювання діяльності у сфері охорони і захисту інтелектуальної власності; якості технічного оснащення інфраструктури охорони інтелектуальної власності; розвитку недержавних установ регулювання діяльності у сфері

використання інтелектуальної власності; термінів впровадження в Україні інтелектуальної біржі, розвитку державної системи трансферу технологій, складових інноваційно-інвестиційної сфери тощо.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Райков А. Ситуационная комната для поддержки корпоративных решений. – <http://www.osp.ru/os/1999/07-08/08.htm>.
2. Пирогова Н. Ситуационные центры от российских разработчиков. – <http://www.osp.ru/os/1999/07-08/08.htm>.
3. Морозов А.А. Ситуационные центры – основа управления организационными системами большой размерности // Математические машины и системы. – 1997. – № 2. – С. 7–10.
4. Морозов А.О., Ященко В.О. Ситуаційні центри – основа стратегічного управління // Математичні машини і системи. – 2003. – № 1. – С. 3–14.
5. Морозов А.А. Проблемы управления информационными ресурсами современного рынка технологий // Труды II Международной научно-практической конференции "Рынок технологий: проблемы и пути решения". – Киев. – 2004. – С. 24–28.
6. Морозов А.О., Косолапов В.Л., Козлова С.П., Маліновський В.В., Отрішко О.В. Методологія створення інформаційно-аналітичної системи обліку і контролю використання інтелектуальної власності // Математичні машини і системи. – 2004. – № 2. – С. 114–133.
7. Косолапов В.Л., Вдовиченко І.Н. Загальні тенденції розвитку експертних технологій для дослідження складних систем // Науково-технічна інформація. – 2004. – № 3. – С. 17–20.